

Elektron Kitabxanalara Dair Terminologiyanın Formalaşması Problemləri

Əfruz Qurbanova

İnformasiya Texnologiyaları İnstitutu, Bakı, Azərbaycan
afroz@iit.ab.az, afroz1961@gmail.com

Xülasə — Məqalədə kitabxanaların rəqəmsallaşdırılması, avtomatlaşdırılması və informasiyalaşdırılması ilə uyğun terminoloji bazanın formalaşdığı müəyyənləşdirilmiş və bir sıra anlayışların tərifləri və izahı verilmişdir. E-kitabxanalara dair terminologiyanın formalaşma problemləri və xarici təcrübə araşdırılmış, bu sahədə çox sayda terminin toplandığı müəyyən olunmuşdur. E-kitabxana anlayışına müxtəlif xarici ədəbiyyatda verilən təriflər müqayisə edilmişdir.

Açar sözlər — kitabxanaların rəqəmsallaşdırılması, kitabxanaların avtomatlaşdırılması, kitabxanaların informasiyalaşdırılması, bibliografik verilənlər bazası, elektron kataloq, elektron kitabxana

I. GİRİŞ

Vahid informasiya fəzasının formalaşmasının müasir mərhələsi müxtəlif fəaliyyət sahələrində və dil seqmentlərində elektron informasiya resurslarının yaradılması ilə xarakterizə olunur. İnternet şəbəkəsində informasiya selinin intensiv inkişafı şəraitində şəbəkə resurslarının saxlanması, axtarışı və onlara əlverişliyi təmin edən sosial sistemlərin istifadəsinə zərurət yaranır. Belə sistemlərdən biri, vahid informasiya fəzasının subyektivi elektron-kitabxana (e-kitabxana) və onun daha mürəkkəb forması – elektron-kitabxana sistemidir [1].

E-kitabxanaların inkişafının zəruriliyi dövlətin prioritet məsələsi kimi, milli mədəni mülkün saxlanılmasının daha effektiv üsullarından biri olaraq qəbul edilməlidir. Bu sahədə formalaşan terminoloji bazanın müəyyənləşdirilməsi əsas şərtlərdən biridir.

Təqdim edilən işdə kitabxanaların avtomatlaşdırılması ilə əlaqədar yaranan yeni terminlərin izahı, e-kitabxanalara dair terminologiyanın formalaşması problemləri, bu sahədə toplanan terminlərin sistemləşdirilməsinin vacibliyi kimi məsələlərə baxılmışdır.

II. KİTABXANALARIN AVTOMATLAŞDIRILMASI İLƏ BAĞLI TERMINOLOGİYANIN FORMALAŞMASI

Kitabxana işi və kitabxana proseslərinin rəqəmsallaşdırılması ilə bağlı terminoloji lüğətlərdə kitabxananın müasir səviyyədə inkişafında zəruri olan terminlərin sabit tərifləri yoxdur. Bu terminlər müxtəlif müəlliflər tərəfindən ayrı-ayrı mənalarda çox geniş istifadə olunur. Söhbət “kitabxananın elektron kataloqu”, “kitabxana verilənlər bazası”, “kitabxananın müxtəlif kataloqları” kimi anlayışlardan gedir. Bu anlayışları dəqiqləşdirməyə çalışaq.

Bu sahədə əsas terminoloji mənbələr kimi kitabxana işi və əlaqədar bilik sahələri üzrə terminoloji lüğətlər götürülür. Məlum səbəblərdən indiyə qədər nəşr olunan kitablarda lazımi terminlər yoxdur, çünki ölkə kitabxanaları lazımi səviyyədə inkişaf etməmişdir. İzahlı lüğət bu anlayışları vermir, belə ki, orada əsasən informatikanın (fəaliyyət sahələrinə konkret tətbiqləri olmadan) anlayışları əks olunub. Kitabxana-kompüter texnologiyaları terminlərini açmaq məqsədəuyğundur, mövcud lüğətlərdə bibliografik verilənlər bazasının o qədər də uğurlu olmayan tərifləri verilmişdir [2].

İnformasiya-kitabxana terminlərinin tərifinə keçməzdən öncə, bunun üçün zəruri olan informatikanın anlayışlarını xatırlatmaq lazımdır.

Verilənlər bazası (VB, ing: *Data Base*) – tətbiqi proqramlardan asılı olmayan verilənlərin təsviri və saxlanılmasının ümumi prinsiplərinə əsaslanan müəyyən qaydalarla təşkil olunan verilənlərin məcmusudur.

Verilənlər bazası, informasiyanın saxlanılmasını və həmçinin tez bir zamanda verilənlərə müraciəti təmin edir, tətbiqi proqramlar verilənlər bazasına daxil olan dəyişənlərin işlənilməsinə xidmət edir.

Verilənlər bankı – verilənlərin mərkəzləşdirilmiş qorunması və kollektiv istifadəsinin avtomatlaşdırılmış informasiya sistemidir. Verilənlər bankının tərkibinə bir və ya bir neçə VB, verilənlər bazasının idarə edilməsi sistemi, həmçinin tətbiqi proqramlar dəsti daxildir.

Verilənlər bazasının idarə edilməsi sistemi (VBİS) – verilənlər bazasının yaradılması, müşayiət edilməsi və istifadəsi üçün nəzərdə tutulan kompleks proqram və dil vasitələridir.

Tətbiqi proqram – verilənlərin emalı sisteminin müəyyən tətbiq sahəsində məsələlərin həlli üçün nəzərdə tutulan proqramdır.

Verilənlər bazası, verilənlər bazasının idarə edilməsi sistemi, tətbiqi proqram kimi terminlər informatikada ümumi qəbul edilib. E-kitabxana sisteminin yaradılması VBİS-in seçilməsi və qurulması, lazımi informasiyanın daxil edilməsi və çıxışını təmin edən tətbiqi proqramların yazılması və ya alınması, VB-nin yaradılmasından ibarətdir.

Kitabxanaların avtomatlaşdırılması ilə uyğun terminoloji baza formalaşır. Eyni zamanda, xüsusi ədəbiyyatın, normativ-texniki və təşkilati-texniki sənədlərin, lüğətlərin, sorğuların, kitabxana-informasiya fəaliyyəti sahəsində tədris ədəbiyyatının analizi göstərdi ki, “kitabxanaların avtomatlaşdırılması”

anlayışlar sisteminə daxil olan terminlərin birmənalı izahı mövcud deyil [3].

Kitabxana-informasiya fəaliyyətində müxtəlif terminlər istifadə olunur: “kitabxanaların kompüterləşdirilməsi”, “kitabxanaların informasiyalaşdırılması”, “kitabxanaların avtomatlaşdırılması”, “kitabxana-informasiya proseslərinin avtomatlaşdırılması”, “kitabxana-bibliografiya proseslərinin avtomatlaşdırılması”, “informasiya texnologiyalarının tətbiqi”, “müasir informasiya texnologiyaları” və s. Bundan başqa, bu terminlərin çoxu əsaslandırılmadan sinonim kimi işlənir.

Sadalanın terminlərdən əsasən “avtomatlaşdırılmış kitabxanalar” təklif olunur, onun məzmunundan kitabxana-avtomatlar (insanın işinin kompüterlə əvəzlənməsi) istisna olunur. Digər anlayışlar (“informasiyalaşdırılma” anlayışından başqa) verilən anlayışlar sahəsinə daxil olur.

Informasiyalaşdırılma (avtomatlaşdırılmanı özünə daxil etməklə) daha geniş anlayışdır. Bu termin daha geniş şəkildə normativ-hüquqi və dövlət sənədlərində: qanun, konsepsiya, proqramlarda əsaslandırılıb.

“Avtomatlaşdırılma” və “kompüterləşdirilmə” terminlərinin sinonim olması ilə razılaşmaq olmaz. Avtomatlaşdırılma hesablama texnikası ilə telekommunikasiyanın müasir vasitələrinin istifadəsinə əsaslanır, məlum olduğu kimi, kitabxanada bütöv bir kompüterlər parkı və periferiya avadanlıqları quraşdırmaq olar, əgər inteqrasiya olunmuş kitabxana-informasiya sistemi fəaliyyət göstərmirsə, bütün bunları avtomatlaşdırılma adlandırmaq olmaz.

Bilavasitə kitabxana-kompüter terminlərinə nəzər salaq. Kitabxananın kompüterləşdirilməsi ilə əlaqəli əsas anlayışların dəqiq tərifini verən və kitabxananın işinin müxtəlif istiqamətlərinin məğzini göstərən qruplara bölmək olar.

Beş qrup verilənlər bazasına baxaq: bibliografik, leksikoqrafik, komplektləşdirmə, oxuculara xidmət və mətn verilənlər bazaları.

Bibliografik verilənlər bazası — sənədlərin bibliografik təsvirindən ibarətdir. Buraya daxildir: nəşr formaları üzrə — kitab, jurnal, qəzet, məqalə, dissertasiya, patent, əlyazma, təsvir materialları və s.

Leksikoqrafik verilənlər bazası — lüğətlər, rubrikatorlar, klassifikatorlar və s. ibarətdir. Onların köməyi ilə sistemli axtarış, açar sözlər üzrə axtarış və daha geniş axtarış aparılır.

Bibliografik və leksikoqrafik verilənlər bazaları kitabxanaların elektron kataloqları anlayışına birbaşa aiddir.

Komplektləşmə, oxucu və mətn verilənlər bazaları e-kataloqun tərkibi deyil, onlar ədəbiyyatın komplektləşdirilməsi və oxucuya xidmət üçün lazımdır.

Əsas komplektləşmə verilənlər bazası nəşriyyatın planı, dövrü nəşriyyata üzv yazılma, kitabların sifariş verilənlər bazası deməkdir.

Mətn verilənlər bazasına tammətli, hipermetli, fraqment və s. verilənlər bazaları daxildir.

Bir neçə il əvvəl nəhəng kitabxanaların kitablar, qəzetlər, jurnallar, dövrü nəşrlərdən məqalələrdən ibarət böyük mətn verilənlər bazaları olmalı idi. Bununla əlaqəli “e- kitabxana” anlayışı meydana çıxdı.

Bəzi lüğətlərdə [4] “e-kitabxana” anlayışının mətn VB ilə heç bir əlaqəsi yox idi, lakin internetin indiki inkişafı ilə əlaqəli

bunun zəruriliyi şübhə doğurur. Yəqin ki, istifadəçi üçün mətn VB-nin əlyətərliyinin əsas mənbəyi elə internet olacaq.

Kitabxananın mövcud VB-ni sadalamaqla, əsas tərifləri vermək olar. Bu təriflər, təbii olaraq, yuxarıda məlumat verilən VB məzmunlarından və informatikanın anlayışlarından alınır.

Kitabxana e-kataloqunun axtarış aparatı leksikoqrafik VB məcmusudur.

Kitabxana e-kataloqu (sinonim: kitabxanaların bibliografik VB) — VBİS kompleksində bibliografik və leksikoqrafik VB məcmusu və tətbiqi proqramlar dəstidir.

Qeyd etmək lazımdır ki, kitabxana e-kataloqu ənənəvi kitabxana kataloqları ilə müqayisədə yeni axtarış imkanları verir. Belə ki, müxtəlif bibliografik və leksikoqrafik VB-nin bir tam kimi birləşməsi keyfiyyətli yeni anlayışa gətirib çıxarır.

Kitabxana Verilənlər Bankı — VBİS kompleksində kitabxana VB məcmusu və tətbiqi proqramlar dəstidir.

III. ELEKTRON KİTABXANALARA DAİR TERMINOLOGİYANIN FORMALAŞMASI PROBLEMLƏRİ

“E-kitabxana” termini hazırkı dövrdə iki cür izah olunur. Bir tərəfdən kompüter texnikasının köməyi ilə kitabxanaların istənilən realizəsi, digər tərəfdən bütün fond üzrə sənədlərin tam mətnlərinin elektron formada əldə olunması kimi başa düşülür.

İkinci izah “kitabxana” anlayışına daha uyğundur. Məsələn, “M.Ə.Sabirin şeirləri toplusunun e-kitabxanası” ifadəsinin nə bildirdiyi aydındır, “BDU-nun e-kitabxanası” ifadəsinin nə bildirdiyi aydın deyil.

Elektron nəşriyyat və e-kitabxana ilə əlaqəli fəaliyyət sahəsi yenidir və hələ dayanıqlı terminologiyaya malik deyil. Bu məsələyə ilk olaraq keçən əsrin 80-ci illərində F.Lankaster ətraflı şəkildə baxmışdır, lakin onun işləri müəyyən mənada futuroloji xarakter daşıyırdı [5].

XX əsrin 80-90-cı illərində e-kitabxana üzrə işlər inkişaf etməyə başlamışdır. Belə ki, həmin illərdə böyük həcmdə müxtəlif informasiya, ən əvvəl mətn formalı informasiyanın etibarlı saxlanması, operativ emalı və effektiv istifadəsini təmin edən hesablama texnikası və informasiya texnologiyalarının adekvat vasitələri meydana çıxdı. Məhz həmin dövrdə bir sıra ölkələrdə e-kitabxana layihəsinin hazırlanılmasına başlandı. Bu işlərin gedişində “e-kitabxana” anlayışı konkretləşdirildi, onun əsas məqsədi, məsələləri və funksiyaları aydınlaşdı və dəqiqləşdi, lakin problem birmənalı aydınlaşmadı. “E-kitabxana” anlayışı üçün sinonim qismində “rəqəmsal kitabxana” (rəqəmsal kitabxana — ing. *digital library* — qərb ədəbiyyatında daha geniş yayılmış termdir) və “virtual kitabxana” (ing. *virtual library*) kimi söz birləşmələrinə rast gəlmək olur [6].

2000-ci ildə Moskvada keçirilən “E-kitabxana: perspektiv metodlar və texnologiyalar, elektron kolleksiyalar” II Ümumrusiya elmi konfransında digər məsələlərlə yanaşı, bu sahədə təriflərin mürəkkəbliyi ilə bağlı müxtəlif fikirlər də səsləndirildi [7].

Baxılan fəaliyyət sahəsində terminologiyanın dəqiqləşdirilməsi zəruridir. “E-kitabxana” anlayışı xüsusi

işlərdə və populyar məqalələrdə istifadə olunur. Onun istifadəsi qismən əsaslandırılıb. “Verilənlər bazası” anlayışı ilə də eyni hallar baş vermişdir. “Elektron nəşriyyat” və digər bu cür ifadələr kimi “e-kitabxana” müxtəlif kontekstlərdə və praktiki olaraq müəzz aydınlaşdırılmadan meydana çıxır.

E-kitabxana haqqında daha çox yayılmış təsəvvürü üç qrupda birləşdirmək olar:

- ənənəvi kitabxananın avtomatlaşdırılması;
- verilənlər bazasının internetdə istifadəsi;
- elektron formada və şəbəkədə ixtiyari informasiya kolleksiyası.

Bu təsəvvürlər yararlı və problemin mövcudluğu ilə əlaqədirlər, lakin onların doğru qəbul edilməsi şübhə doğurur.

Birinci halda təsəvvür edilir ki, e-kitabxana ya müasir şəraitdə ənənəvi kitabxananın hissəsidir, ya da bu kitabxanaların avtomatlaşdırılması vasitələri ilə tamamilə üst-üstə düşür.

Bu yanaşmaya etiraz iki şərhə yekunlaşdırıla bilər. Birincisi, ənənəvi kitabxanaların fəaliyyətinin əsas obyektı çap nəşriyyatlarıdır. E-kitabxana, öz növbəsində, verilənlər məcmusu və ya elektron sənədlər formasında təqdim olunan elektron informasiyanın enerji mənbəyidir. Bu informasiya təşkili, təsviri, saxlanması üsulları üzrə, hazırlanması və istifadəsi texnologiyaları üzrə, tətbiq vasitələrinə görə çapdan fərqlənir. Hətta söhbət çap məhsullarının elektron formada təqdimatından getdiyi hallarda belə, fərq aydındır. İkincisi, bəzi kitabxana işçiləri ilə razılaşmaq olmaz ki, onların müəssisəsi informasiyanın saxlanması və yayılmasının vahid və tamahətəli sistemidir. Bu deyilənlərdən belə nəticə çıxarmaq olmaz ki, ənənəvi kitabxanalar çərçivəsində e-kitabxana yaratmaq lazım deyil. Müxtəlif fondlar bazasında ənənəvi kitabxanada olduğu kimi, elektron xidmətin müxtəlif növlərinin uyğunluğu müsbət effekt verə bilər. Bununla birgə, yaddan çıxarmaq lazım deyil ki, ənənəvi kitabxanada toplanan təcrübə, aydındır ki, e-kitabxananın layihələndirilməsi və tətbiqində tam olaraq nəzərə alınmalıdır.

E-kitabxana haqqında ikinci təsəvvür VB və ona internet vasitəsilə əlyətərliklə əlaqəlidir. Son zamanlar istənilən VB-na tez-tez e-kitabxana kimi baxılır. Bu halda əsas diqqət proqram və texniki məsələlərə, əsasən də əhatəlilik, yayılma və interperabelliyə verilir. Bu məsələlər e-kitabxana problemlərində əsas yeri tutur. Digər tərəfdən, bu cür yanaşmada informasiya məzmunu məsələləri kölgədə qalır və ya tamamilə imtina edilir. Məsələn, əsas informasiya obyektı nədir, zaman-zaman dəyişən obyektlərlə necə işləmək lazımdır, onları necə təsvir etmək lazımdır və s.

E-kitabxana haqqında sadəcə ixtiyari informasiya obyektinin kolleksiyası kimi bir təsəvvür bu anlayışı məzmunuz edir. Belə bir analogiyayı irəli sürmək yerinə düşər — kitabların hər cür yığılı və kolleksiyasına kitabxana kimi baxmaq olmaz. Təbii ki, istənilən e-kitabxana informasiya obyektləri kolleksiyasıdır, əksi doğru deyil, istənilən informasiya obyektləri kolleksiyası e-kitabxana deyil. Bundan başqa, bu cür anlamda e-kitabxana hibrid, differensasiya olunmayan anlayış olur. Bura elektron formada istənilən materialların yığılı, eyni zamanda bu yığılı və materiallara hiperlinklərin sayı aid edilir.

Bu məsələ ilə bağlı bəzi fikirləri göstərmək üçün xarici ədəbiyyatdan götürülən "elektron kitabxana" anlayışının daha konstruktiv təriflərini misal gətirək.

1. “Rəqəmsal kitabxana – “

- kompüter vasitəsilə resursların idarə edilməsi;
- elektron kanallar vasitəsilə informasiyanı təqdim edənə informasiyanı istifadə edənə əlaqələndirilməsi imkanları;
- əməkdaşların istifadəçidən sorğu gələn zaman elektron qarşılıqlı fəaliyyətdə vasitəçi qismində çıxış etmək imkanları;
- informasiyanın saxlanması, təşkili və elektron kanallar vasitəsilə istifadəçiyə ötürülməsi imkanlarıdır [8].

2. Rəqəmsal kitabxanalar — informasiyanın yaradılması, axtarışı və istifadə olunması üçün uyğun texniki imkanların və elektron resursların dəstindən ibarətdir. Bu mənada onlar istənilən tip rəqəmsal verilənlər (mətn, şəkil, səs, statik və ya dinamik görüntülər) və paylanmış şəbəkələrdə olan informasiyanın qorunması və əldə olunması sisteminin genişləndirilməsi və davamıdır. E-kitabxananın məzmunu verilənlər və verilənlərin müxtəlif aspektlərini təsvir edən metaverilənləri özünə daxil edir (məsələn, təqdimatın tipi, yaradıcısı və s.) [9].

3. E-kitabxana — müxtəlif formatda rəqəmsal informasiya obyektindən ibarət verilənlər bazasıdır, istifadəçilər cəmiyyətinə birbaşa əlyətərliyi təqdim edir və aşağıdakı əlavə xarakteristikalara malikdir:

- universal əlyətərlik aləti (məsələn, kataloq) bütün verilənlər bazası üzrə informasiyanın axtarışı və əldə edilməsi imkanları verir və s.
- texniki prosedurlara malikdir, kitabxana mütəxəssisləri obyektləri verilənlər bazasına daxil edirlər və ya onları silirlər [10].

4. E-kitabxana — müxtəlif qruplarda müxtəlif mənə daşıyan anlayışdır. Mühəndis və kompüterlər qrupunda e-kitabxana — strukturlaşdırılmamış multimedia verilənləri ilə idarə olunan paylanmış verilənlər bazasının xidmətlərinin yeni forması — metaforadır. Siyasi və işgüzar cəmiyyət üçün bu termin dünya informasiya resursları və xidmətlərinin yeni bazarıdır [11].

5. Rəqəmsal kitabxana - verilənlər/informasiya/biliyin mürəkkəb sistemidir, aşağıdakılara kömək edir:

- istifadəçilərin informasiya tələbatının təmin edilməsi;
  - informasiyanın rahat formada istifadəsinin təşkil edilməsi;
  - informasiyanın yerləşməsinin idarə edilməsi və informasiyanın istifadəçilərə ötürülməsini həyata keçirmək [12].
6. E-kitabxana vahid interfeyslə birləşdirilmiş paylanmış informasiya resursları məcmusudur və aşağıdakılardan ibarətdir:
- administrasiya modulu;

- aparat-proqram kompleksi;
- məzmun resursları - referativ VB - referatların analizi vasitələri - sənədlərin bütöv mətninə əlyətərlik - İnternetin digər resurslarına hiperlink [13].
- 7. “E-kitabxana” — zəruri informasiyanın axtarışı və təqdimatı sahəsində geniş spektrli imkana malik aparat-proqram kompleksidir. E-kitabxana və ya rəqəmsal kitabxana — informasiya sistemi formasıdır, burada sənədlər saxlanıla və elektron formada istifadə oluna bilər, həmçinin proqram vasitələri ilə mətn və təsvirləri özündə saxlayan elektron sənədlərə vahid interfeys vasitəsilə əlyətərliyi təmin edir. E-kitabxananın verilənlər bazası müxtəlif formalı elektron sənədlər kolleksiyasından ibarət ola bilər. Beləliklə, e-kitabxanada öz şəxsi elektron resursları ilə yanaşı, müvafiq proqram vasitələri, o cümlədən şəbəkə protokollarına malik kənar təşkilatların resurslarına da əlyətərlik təmin olunur. [14]
- 8. E-kitabxana — qarşılıqlı əlaqəli heterogen informasiya və vasitələr massivi kompleksidir, istifadəçilərə bu massivə əlyətərliyi təmin edir. [15]

Bütün bu təriflərin əksəriyyətində eyni bir fikir var: e-kitabxana — müxtəlif formalı, ən əvvəl mətn formalı informasiyanın saxlanması üçündür və mürəkkəb informasiya sistemi şəklində həyata keçirilir. E-kitabxanaların əsas məsələləri — informasiya resurslarının inteqrasiyası və effektiv naviqasiyasıdır.

İnformasiya resurslarının inteqrasiyası dedikdə, onların ixtiyari informasiyanın xarakteristikaları, təqdimat özəllikləri və istifadəçi imkanları saxlanılmaqla istifadəsi məqsədilə birləşməsi başa düşülür.

Resursların birləşməsinin fiziki olaraq həyata keçirilməsi vacib deyil, virtual ola bilər, əsas odur ki, o istifadəçiyə vahid informasiya məkanı kimi, əlçatan informasiyanı qavramağı təmin etməlidir.

E-kitabxanada effektiv naviqasiya dedikdə, istifadəçi üçün bütün mövcud informasiya məkanında az vaxt sərf etməklə onu maraqlandıran tam və dəqiq informasiyanın tapılması imkanı başa düşülür.

Beləliklə, e-nəşriyyat və e-kitabxananın istifadəçi üçün əlçatan bütün informasiya məkanı sərbəst obyektlər məcmusu şəklində təqdim olunmalıdır. İnformasiya obyektləri mətn, təsvir, fonogram, VB və ya onların fraqmentləri və s. ibarət ola bilər.

NƏTİCƏ

E-kitabxanaya dair terminologiyanın formalaşması problemləri ilə bağlı araşdırmalar bu sahədə böyük həcmdə biliyin toplandığını ortaya çıxartdı. Bu bilik əlbəttə ki, terminlər vasitəsilə ifadə edilir. Bütün bu terminlərin

strukturlaşdırılması və onlar üzərində vahid informasiya fəzasının formalaşması üçün terminoloji lüğət şəklində hazırlanması zəruridir.

Qeyd edək ki, Azərbaycanda terminoloji informasiya sisteminin konseptual modeli və veb-portalı işlənmişdir [16]. E-kitabxana üzrə terminoloji lüğətin hazırlanaraq terminoloji informasiya sisteminə daxil edilməsi ilə müxtəlif sahələrdə çalışan alim və mütəxəssislərin bu sahədə lazımı informasiya ilə təmin olunmasına şərait yaranacaqdır.

Bu iş Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Elmin İnkişafı Fondunun maliyyə yardımı ilə yerinə yetirilmişdir – Qrant № EIF-2014-9(24)-KETPL-14/02/1

ƏDƏBİYYAT

- [1] А.Х.Исмагилова. “Электронная библиотечная система как инструмент интеграции в едином информационном пространстве,” г. Казань, 2011. <http://tekhnosfera.com/>
- [2] В.В.Мосягин “Базы данных, электронный каталог и банк данных библиотеки,” Научные и технические библиотеки, № 5, 1997, с. 3-6.
- [3] Н.А.Яцевич. “Автоматизация библиотек: проблемы терминологии,” Научные и технические библиотеки, №2, 2007, с. 1-3
- [4] Терминологический словарь по библиотечному делу и смежным отраслям знания. Сост.: З.Г. Высоцкая (отв. ред.), В.А. Врубель, А.Б. Маслов, Л.К. Розеншильд. РАН, Библиотека по естественным наукам. М., 1995. 268 с.
- [5] F.W.Lancaster. “Libraries and librarians in the age of electronics,” Washington, D. C.: Inform. Resources Press, 1982.
- [6] Е.Горный, К.Вигурский. “Развитие электронных библиотек: мировой и российский опыт, проблемы, перспективы,” Интернет и российское общество, М., 2002, 279 с.
- [7] Электронные библиотеки: перспективные методы и технологии, электронные коллекции, Сб. докладов Второй Всероссийской научной конференции. 26-28 сентября 2000 г. - Протвино: ГНЦ ИФВЭ, 2000.
- [8] К.Е.Довлин. “The Electronic Library: The Promise and the Process,” Published by Neal-Schuman Publishers, 1984, pp. 321-323.
- [9] UCLA-NSF Social Aspects of Digital Libraries Workshop, UCLA, February 15-17, 1996. Final Report to the National Science Foundation
- [10] P.S.Graham. “The Digital Research Library: Tasks and Commitments,” Rutgers University Libraries - S.I., 1997.
- [11] G.Marchioni. “Research and development in digital libraries,” <http://ils.unc.edu>
- [12] E.Fox. “The Digital Libraries Initiative: Update and Discussion: Guest editors introduction of Special Section,” Bulletin of the American Society of Information Science, vol. 26, pp.7-11.
- [13] Л.А.Серых. “Обзор электронных научных библиотек (по результатам семинара в г. Пущино 24 февраля 2000 г.),” <http://daemon.shpl.ru>
- [14] Ю.Ю.Волощук., Д.А.Сосков. “Электронные библиотеки: цели, задачи и методы формирования,” www.library.univer.kharkov.ua
- [15] В.Глухов, Н.Максимов. “Порталы научной информации: Организация и использование,” www.studfiles.ru
- [16] R.M.Əliquliyev, Ə.M.Qurbanova. “Azərbaycanda terminoloji informasiya sisteminin yaradılmasının konseptual əsasları,” İnformasiya cəmiyyəti problemləri, №1, Bakı, №1, 2011, s. 3-8.